

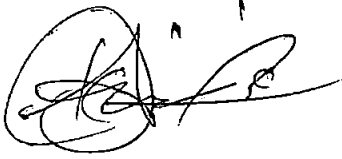
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz. 23.04.2024

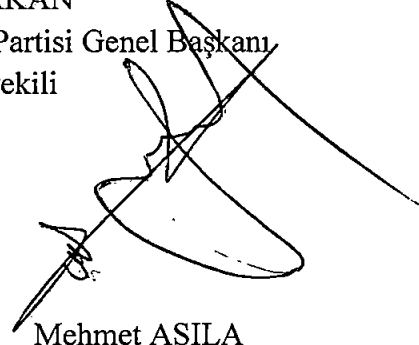
Dr. Fatih ERBAKAN
Yeniden Refah Partisi Genel Başkanı
İstanbul Milletvekili

Doğan BEKİN
İstanbul Milletvekili

Ali YUKSEL
Konya Milletvekili

Mehmet AŞILA
Kocaeli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Anayasa
Tarih: 24-4-2024	Esas No: 2/2119

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
23 Nisan 2024
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
23 Nisan 2024
141465

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 68'inci Maddesinde "Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır." denilmekte, 133'üncü Maddesinde ise "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır." hükmü yer almaktadır. Ancak Anayasanın bu hükümlerine aykırı olarak yapılan KHK ve kanun değişiklikleri ile söz konusu hükümler işlevsiz hale getirilmiş, demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasi partiler arasında kamu ve özel radyo ve televizyon yayın kuruluşları tarafından yapılan orantısız ve kabul edilemez derecede taraflı yayınlar, Anayasanın söz konusu hükümlerini anlamsız hale getirmiş ve adeta ortadan kaldırmıştır.

Anayasanın 2'nci maddesinde vurgulanan "toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti" olma nitelikleri, her şeyden önce adaleti sağlayan bir hukuk devleti ile mümkündür. Oysa 703 sayılı KHK ile 2954 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinin içeriğinin değiştirilmesi ile birlikte Anayasanın ifadesiyle "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu" olan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nun tarafsızlığı, 687 sayılı KHK ve 7076 sayılı Kanun ile 298 sayılı Kanunun 149/A maddesinin mülga hale getirilmesiyle de Yüksek Seçim Kurulu'nun gerek TRT gerekse özel radyo ve televizyon kuruluşlarının siyasi partiler arasında kısmen de olsa tarafsız yayın yapmalarını sağlayacak yaptırım uygulama yetkisi bütünüyle ortadan kaldırılmıştır.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile özel radyo ve televizyonlar üzerinde seçim dönemlerinde Yüksek Seçim Kurulu'nun yaptırım yetkilerinin bütünüyle ortadan kaldırılmış olması, seçim dönemi dışında ise Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK), tarafsızlığın ihlal edildiği hallerde TRT Genel Müdürünün görevden alınması yönündeki teklifte bulunma yönündeki yetkisinin ortadan kaldırılmış olması; radyo ve televizyonların demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasi partiler arasında kabul edilmesi mümkün olmayacak biçimde orantısız, ayrımcı ve keyfi yayın yapmalarına zemin hazırlanmıştır.

Bütün bu somut olgular karşısında, ülkemizde seçimlerin adil, tarafsız ve eşit bir şekilde yapılmakta olmasından ve seçmen tercihlerinin demokratik bir ortamda ve özgür bir biçimde ortaya konulmasından bahsetmek mümkün değildir. Bu nedenle, Anayasanın yukarıda belirtilen 2, 68 ve 133'üncü maddelerinin hüküm ifade etmesi, anlam kazanması ve işlevsel hale gelebilmesi için her zaman ve özellikle seçim dönemlerinde radyo ve televizyonların siyasi partiler arasında ayırım gözetmeksizin, basın meslek ilkeleri ve etiğine uygun olarak, kamu yararı temelinde, bağımsız, tarafsız yayın yapmalarını temin edecek yasal düzenlemeler yapılması kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir.

Kanun Teklifi ile Anayasanın yukarıda belirtilen madde hükümlerine uygun olarak, kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınlarında özerkliğin sağlanması, siyasi partiler arasında adalet ve tarafsızlığa dayalı, gerçeklik ve doğruluk ilkelerine uygun yayın yapılması ve haksız rekabetin ortadan kaldırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, Anayasanın 2, 68 ve 133'üncü maddeleri hükümlerinin anlam kazanması ve işlevsel hale gelebilmesi için, radyo ve televizyonların seçim dönemlerinde, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partiler arasında ayırım gözetmeksizin, basın meslek ilkeleri ve etiğine uygun olarak, kamu yararı temelinde, bağımsız ve tarafsız yayın yapmalarının temin edilmesi amacıyla, 298 sayılı Kanunda, 9/02/2017 tarihli ve 687 sayılı KHK öncesi yürürlükte olan ve söz konusu KHK ile mülga hale gelen Yüksek Seçim Kurulu'nun radyo ve televizyon kuruluşlarına yönelik yaptırım görev ve yetkisinin yeniden verilmesi amaçlanmaktadır.

Maddede, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda 2017 yılına kadar yürürlükte olan 149/A maddesinin para cezalarına ilişkin tutarlarda güncelleme yapılmak suretiyle diğer bütün hükümlerin aynen ihdas edilmesi öngörülmüştür.

MADDE 2- Madde ile, Anayasa'nın 133'üncü Maddesinde "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu" olarak ifade edilen Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'nun, 2954 sayılı ve 6112 sayılı Kanunlarda öngörülen yayın ilkeleri doğrultusunda, kamu yararı temelinde, bağımsız, adalet ve tarafsızlığı dayalı yayın yapmasının sağlanmasını temin etmek amacıyla, TRT Genel Müdürü'nün milli güvenliğin ve kamu düzeninin gerekli kıldığı, Devlet memuru olma niteliğini yitirdiği, ağır hizmet kusuru işlediği veya tarafsızlığın ihlal edildiği hallerde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanı'nın kararı ile görevden alınması amaçlanmaktadır.

Maddede, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununda 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) öncesi yürürlükte olan ve söz konusu KHK ile mülga hale gelen hükümlerin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gözetilerek yapılan güncellemeler ile birlikte diğer hükümlerin aynen ihdas edilmesi öngörülmüştür.

MADDE 3- Madde ile, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü'nün, milli güvenliğin ve kamu düzeninin gerekli kıldığı, Devlet memuru olma niteliğini yitirdiği, ağır hizmet kusuru işlediği veya tarafsızlığın ihlal edildiği hallerde, Cumhurbaşkanı tarafından görevden alınabilmesi için, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teklifte bulunma konusunda 6112 sayılı Kanun ile verilen görev ve yetkilerin güncellenmesi öngörülmüştür.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA
KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun mülga 149/A maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Özel radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin suçlar

MADDE 149/A. - Bu Kanunun 55/A maddesine ve Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen esaslara aykırı olarak yayın yapılması halinde, ülke genelinde yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını Yüksek Seçim Kurulu, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarını ise yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulu uyarır veya aynı yayın kuşağında açık bir şekilde özür dilemesini ister. Bu talebe uyulmaması veya aykırılığın tekrarı halinde, Yüksek Seçim Kurulu veya yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulunca, ihlâlê konu programın yayını bir ilâ on iki kez arasında durdurulur. Aykırılığın tekrarı hâlinde, ülke genelinde yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınlarının Yüksek Seçim Kurulunca beş günden on beş güne kadar durdurulmasına, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyonların yayınlarının ise yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulunca üç günden yedi güne kadar durdurulmasına karar verilir.

Bu kararlar ilgili en yüksek mülkî amirlerce derhâl yerine getirilir.

Birinci fıkra hükmüne göre hakkında yayın durdurulması kararı verilen özel radyo ve televizyon kuruluşlarının sorumluları, onbin liradan yüzbin liraya kadar, yerel yayın yapan özel radyo ve televizyon kuruluşlarının sorumluları, bin liradan yirmibin liraya kadar ağır para cezasıyla, yetkili mahkemesince cezalandırılır. Tekerrürü halinde bu cezalar üç misli olarak uygulanır. Bu fıkraya göre verilecek cezalarda Türk Ceza Kanununun 119 uncu maddesi uygulanmaz.”

MADDE 2- 11/11/1983 tarihli ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun mülga 12’nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Kurum Genel Müdürlüğü

MADDE 12. – Genel Müdür, milli güvenliğin ve kamu düzeninin gerekli kıldığı, Devlet memuru olma niteliğini yitirdiği, ağır hizmet kusuru işlediği veya tarafsızlığın ihlal edildiği hallerde, bu hallerin gerekçeli olarak belirtilmesi suretiyle ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun teklifi ve Cumhurbaşkanı kararı ile görevden alınır. Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu, Genel Müdür tarafından temsil olunur ve yönetilir.”

MADDE 3- 15/02/2011 tarihli ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunun 37’nci maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinin sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürünün 2954 sayılı Kanunda belirtilen nedenlerle görevden alınmasına ilişkin teklifte bulunmak.”

MADDE 4- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.